
BUDSKABSNOTITS

Til: Udviklingsministeren J.nr.: 104.X.60-29.
CC: Økonomi- og erhvervsministeren Bilag:
Fra: ERH Dato: 20. april 2010
Emne: Samråd i Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri den 21. april 2010.
Talepunkter til besvarelse af spørgsmål.

Indledning

Det var ubehageligt at se dokumentarudsendelsen ”Chokoladens mørke side”. Naturligvis er det helt uacceptabelt, at børn bliver fjernet fra deres forældre og fragtet over landegrænser til en tilværelse som børneslaver. Børnene har ingen medbestemmelse over deres eget liv og deres fremtidsudsigter er dystre. Det vidner for mig om en dyb uretfærdighed.

Dokumentaren har skabt en fornyet debat om børnearbejde, som jeg hilser velkommen. Udenrigsministeriet har netop givet økonomisk støtte til dokumentaren for at belyse problemet.

Børnearbejde er typisk blevet betragtet som udelukkende negativt og mødt med forbud. Dvs. en principiel holdning imod at børn arbejder uden skelen til hvilken type arbejde, der er tale om, samt om der er alternativer til de arbejdende børn og deres familier. Jeg må sige, at idealet om at barndommen er forbeholdt leg og læring stemmer ikke overens med det liv, som langt hovedparten er verdens børn lever.

Hvis vi ikke nuancerer debatten, havner vi hurtigt i en knap så konstruktiv debat ”for eller imod” børnearbejde. Uden børnenes bidrag ville familiens hverdag falde helt sammen. Red Barnet differentierer f.eks. mellem ”børnearbejde” og ”børn der arbejder”, hvor førstnævnte er skadeligt og skal udryddes. Det er vigtigt at skelne mellem skadeligt arbejde som slaveri i kakaoplantager og uskadeligt arbejde som ikke udnytter børnene eller udsætter dem for fare. Min holdning er klar: vi må som forbrugere

acceptere, at der i vores produkter kan være indgået arbejdende børn i høstningen eller i produktionen.

Internationale konventioner definerer hvilken type arbejde børn på forskellige stadier i deres udvikling må udføre. Samtidig er det vigtigt at understrege, at børn sideløbende med deres arbejde bør gå i skole, at deres arbejdsforhold skal være ansvarlige og at de ikke må arbejde i for mange timer om dagen.

Svar

Det korte svar på første del af hr. Benny Engelbrechts spørgsmål er, at man ikke uden videre kan udstede nogen garanti for, at der ikke er indgået børneslaver i produktionen – heller ikke over for forbrugerne. Af samme årsag kan jeg ikke liste en række tiltag op, som regeringen vil tage for at sikre de danske forbrugere. Jeg kan dog garantere, at regeringen fortsat arbejder for bekæmpelse af børneslaveri og de værste former for børnearbejde på flere forskellige niveauer.

Det er forståeligt, at hr. Benny Engelbrecht gerne vil undgå børneslaveri – det vil jeg også. Som nævnt indledningsvist er problematikken omkring børnearbejde bare mere nuanceret, end den oftest fremstilles. Vi bør altså først og fremmest skelne mellem hvilken type børnearbejde, der er tale om. Samtidig er det vigtigt at holde en anden problematik for øje. Nemlig, at hvis man helt vælger at stoppe indkøb af kakaobønner på grund af børneslaveri og børnearbejde, risikerer man ikke blot at straffe de multinationale virksomheder og bagmændene bag handel med børn. Man fjerner samtidig fattige kakaobønders og deres familiers eksistensgrundlag.

Børns rettigheder er ligesom virksomheders sociale ansvar blandt prioriteterne i Regeringens Menneskerettighedsstrategi fra marts 2009. Frihed, demokrati og menneskerettigheder er endvidere centrale danske prioriteter i udkastet til ny strategi for dansk udviklingspolitik. Børns rettigheder indgår som et vigtigt element heri, men jeg vil sikre, at børns rettigheder i endnu højere grad vægtes. Desuden vil der blive afsat flere midler til bistandsprojekter og partnerskaber, der sikrer og fremmer børns rettigheder.

Hr. Benny Engelbrecht efterlyser tiltag, der muliggør, at danske forbrugere aktivt kan fravælge chokolade produceret ved brug af børneslaver. Dertil må jeg desværre sige, at jeg har svært ved at forestille mig, at det i praksis vil være muligt at lave en mærkningsordning, der kan garantere, at børneslaver ikke er indgået i produktionen. Frem for at fremtvinge en sådan ordning bør vi koncentrere kræfterne om at afskaffe årsagerne til problemet. Dvs. afskaffe fattigdommen ved at sikre økonomisk vækst og social udvikling. Sikre at ingen familier er så fattige, at de føler sig nødsaget til at sælge deres børn til skumle bagmænd.

Staterne bærer hovedansvaret for at fremme og beskytte menneskerettighederne. Det primære ansvar for at sikre, at der ikke benyttes børneslaver, ligger derfor i de lande, hvor virksomhederne befinder sig. Det er sørgeligt, at ikke alle lande formår at løfte det ansvar. Her har Danmark i samarbejde med andre donorer en vigtig rolle at spille.

I tilknytning til staternes ansvar er der en stigende erkendelse af, at den private sektor også har et ansvar for, at menneskerettigheder overholdes som del af virksomhedernes sociale ansvar. Det er derfor naturligt, at multinationale virksomheder og danske chokoladeproducenter også har været et af omdrejningspunkterne i debatten omkring børneslaveri i kakaoplantager.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvilke tiltag regeringen vil tage for at modvirke børneslaveri, kan jeg oplyse, at Udenrigsministeriet allerede støtter en række initiativer, der er rettet mod at bekæmpe børneslaveri og de værste former for børnearbejde i Vestafrika. Det gør vi gennem samarbejde med lokale ministerier og NGO'er, men også ved at inddrage de danske virksomheder og NGO'er. Det sker inden for rammerne af FN's Global Compact, hvor virksomhederne netop som del af forpligtelsen til at arbejde med arbejdstagerrettigheder skal arbejde for at "støtte udryddelsen af alle former for tvangsarbejde" og "støtte afskaffelse af børnearbejde"

I min optik er det positivt at samarbejde med private virksomheder om at løse problematikken omkring skadeligt børnearbejde. Det er en måde,

hvorpå vi kan komme udenom den mangel på politisk vilje eller manglende håndhævelse af lovgivningen, der er tilfældet i nogle udviklingslande. Med den rette lokale forankring kan vi yde positiv indflydelse på magthaverne.

Lad mig give nogle eksempler på virksomhedsprojekter, der arbejder med børnearbejdsproblematikken på ansvarlig vis: i samarbejde med Red Barnet, Håndværksrådet og en række danske tekstilvirksomheder har Udenrigsministeriet givet økonomisk støtte til udarbejdelse af en praktisk håndbog. Det giver virksomheder i tekstilbranchen et værktøj til at adressere problematikken på en god måde. Eksempelvis får virksomhederne metoder til at vurdere børnenes alder og hjælp til at sikre skolegang for børnene samtidig med at familiens økonomi understøttes. Et lignende projekt støttes aktuelt inden for landbrugssektoren i Egypten.

I forhold til kakaoindustrien giver Udenrigsministeriet økonomisk støtte til Toms Gruppen, som netop arbejder med at bekæmpe de værste former for børnearbejde. I samarbejde med Ibis bidrager man bl.a. til at forbedre børnenes adgang til uddannelse. I Udenrigsministeriet sættes pris på samarbejdet med Toms Gruppen, der viser hvordan socialt ansvarlige virksomheder kan være med til at rydde op i industrier, hvor eksempelvis børneslaveri er et udbredt problem. Dette betyder dog ikke, at Toms Gruppen ikke løbende kan forbedre deres indsats.

Andre eksempler inden for bistandsprojekter omfatter samarbejde med lokale ministerier og NGO'er. I Ghana støttes arbejdsministeriet i at afskaffe de værste former for børnearbejde. Desuden samarbejdes med den internationale migrationsorganisation omkring trafficking i og omkring Ghana."Chokoladens mørke side" dokumenterede at dette netop er et meget aktuelt problem i Vestafrika. F.eks. så man børn fra Mali blive samlet op på en busstation og fragtet til kakaoplantager i Elfenbenskysten. I Mali støtter Danmark en af de største menneskerettighedsorganisationer. Organisationen hjælper kvinder og børn og yder juridisk rådgivning, som modvirker handel med børn.

Afslutning

Jeg er enig med hr. Benny Engelbrecht i at børneslaveri skal bekæmpes. Det er helt centralt, at børns rettigheder overholdes. Som nævnt støtter

den danske regering allerede indsatser rettet mod børneslaveri og bekæmpelse af de værste former for børnearbejde. Til gengæld mener jeg, modsat Benny Engelbrecht, at en aktiv indsats, samarbejde og dialog med relevante partnere er vejen frem og ikke at fravælge kakao fra Vestafrika og dermed i nogle tilfælde fjerne indtægten og eksistensgrundlaget for mange fattige familier.

ERH